

En tangoorkester som helst spelar polskor

Det här handlar om tangoorkesteren som föredrar polskor och gånglåtar. Det handlar också om tangoorkesteren som på eget initiativ tog på sig ansvaret att bära en spelmans-tradition vidare. Det handlar om Norrtälje tangoorkester.

— Det är bråttom. En hel generation Roslagsmusik håller på att gå förlorad, varnar Mats Andersson, en av dem som för några år sedan startade Norrtälje tangoorkester.

musik utan

Roslagen - en gång en musikalisk marknad. En spelman i varje by, lördagsdanser och brudmarscher, gånglåtar och polskor...

På många håll fanns det ner-tecknare, förtäande entusiaster som borgade för att traditionen och det musikaliska arvet bars vidare. Så var fallet i Österby. Så var fallet i Björklinge där en pianostämmare såg till att faderns spelmanslåtar kom på pränt.

Så var inte fallet i Norrtälje och områdena däromkring. Vi försöker leta reda på gamla Norrtäljelåtar, berättar Mats Andersson. Men det är verkligen inte lätt.

Fortfarande lever dock traditionen på sina håll. Den finns, men är svår att hitta. Mats Andersson berättar hur man genom en ren slump sprang rakt på en musikalisk guldgruva:

- Det var vid spelmansstämman i Norrtälje för ett år sedan. Från scenen efterlyste vi folk som möjligtvis kunde känna till gamla ros-lagslåtar.

- Då kom det fram en gammal dam - med nio spelmanslåtar från Blidö! Helt okända låtar för oss och många andra.

□ MÅNGA FRÅGOR

Så snart Mats Andersson får tag på en okänd spelmanslåt tecknar han ner den på papper, och analyserar. Varifrån kommer den? Varför? Kan den härledas till andra orter i Roslagen?

Frågorna är många och självklara. Svaren är desto färre. En fråga kan aldrig besvaras: Hur lät det?

- Det hjälper inte att man har låten på noter. Det ursprungliga framförandet, spelmansens originalitet, har ofta gått i graven med upphovsmannen.

Men det finns traditionsbärare kvar än i dag. Fridolf Jansson på Singö är en. Det finns säkert andra - men de är svåra att hitta.

- Mycket har redan gått förlorad till Norrtälje tangoorkester.

rat, tror Mats Andersson. Men mycket finns också kvar. Det är bråttom. Om tio år kan den musiken också vara borta. För alltid...

□ »GÅSVIKARN».

En som lever vidare är den legendariska »Gåsvikarn». Anders Andersson hette han egentligen, bodde i Gåsvik på Vaddö, spelade fiol och klarinett. »Gåsvikarn» dog på 1880-talet. Han hade en stor repertoar och mycket följde honom i graven.

Men det finns låtar som har bevarats. Mats Andersson berättar:

- Vi fick tag i en kille som kunde »Gåsvikarns» låtar. I alla fall en del av dem. I dag har vi 5-6 låtar signerade »Gåsvikarn» på vår repertoar.

Tangoorkesteren tecknar alltså inte bara ner gamla låtar. Man för också musiken vidare från scenen, gör den till var mans egendom.

□ TANGOORKESTER?

Det här med tangoorkester då?

- Oj, det har vi försökt analysera många gånger utan resultat, skrattar Mats.

Sedan blir han allvarlig och berättar den sanna historien om hur Norrtälje fick en egen tangoorkester som helst spelar polskor och gånglåtar.

- Det var hemma hos mig för ett par år sedan. Vi var tre stycken som drog »Tango för två» av Alf Pröysen. Det lät kul och bra, så vi då bestod »Tangoorkesteren» bara av Mats Andersson, hans fru Gunilla och Tomas Adebörn. Med tiden svällde orkesteren ut. Idag mönstrar man som mest nio personer. Men det kan variera.

- För ett år sedan bodde alla här, berättar Mats Andersson. Nu har många i orkesteren börjat plugga på annat håll. En bor i Rönninge, en i Kungsängen...

□ JÄMKAR

Repetitioner blir det sällan tid till. Medlemmarna skickar ka-

Mats Andersson studerar en polska av »Gåsvikarn».

settband och noter till varandra. Sedan får var och en sitta hemma i sin egen kammare och träna in låtarna. Före varje spelning träffas man för att finslipa musiken.

- Klart att vi har lärt oss låtarna lite annorlunda. Men då får vi kompromissa och jämka lite grann. Det brukar inte vara några problem att enas om hur det ska låta.

Det blir - av naturliga orsaker - glesst mellan spelningarna för »Tangoorkesteren».

- Vi skulle kunna spela mycket mer. Anbud är det ingen brist på, berättar Mats. Det är bara det att vi inte hinner.

Sist de framträdde på hemmaplan var vid sommarens sista folkfest. Nästa framträdande blir på s/s Norrtälje någon gång i januari.

Mats varudeklarerar:

- Rak, svensk folkmusik med inslag av sång och lite udda låtar.

Kanske finns det plats för en tango också.

LEIF OLDENBURG, text
ROINE KARLSSON, foto

Fotnot: Den som känner till gamla spelmanslåtar från Roslagen, låtar som ännu inte finns ner-tecknade, låtar som ligger och »skräpar» på någon vind, kan ta kontakt med Mats Andersson på tel 0176/11088 (arb) eller 0176/16762 (hem).